

KOKOUMUISTIO

Kalajoen vesienhoitoryhmään kutsutut edustajat
Tiedoksi varajäsenille

KALAJOEN VESIENHOITORYHMÄN KOKOUS

Paikka: Kalajoen keskuspuhdistamo (Konnunsuontie 11, Kalajoki)

Aika: 29.3. 2019 klo. 9-11

Läsnä: Heli Jutila (Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry), Risto Jokela (ProAgria Oulu ry), Reijo Peltokorpi (Sievin kunta), Miia Leipälä (Vestia Oy), Juha Peltomaa (Nivalan kaupunki), Katja Polojärvi (Ylivieskan kaupunki), Risto Bergbacka (Vesikolmio Oy), Jermi Tertsunen (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus), Riina Rahkila (ProAgria Oulu ry), Sauli Halmetoja (Kanteleen Voima Oy), Michael Hagström (Kokkolan kaupunki / Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry), Pekka Peuranen (ppky Selänne), Irmeli Ruokanen (Suomen metsäkeskus), Jatta Heikkinen (Kalajoen kaupunki), Heidi Kaiponen (Kalajoen kaupunki), Hannu Heikkilä (MTK Kalajoki), Eero Hakala (Keski-Pohjanmaan kalatalouskeskus), Ari Huhtala (Suomen vesiensuojeluyhdistysten liitto ry), Hanna Arola (Suomen vesiensuojeluyhdistysten liitto ry), Laura Liuska (Ylivieskan kaupunki, sihteeri), Tapio Koistinaho (Ylivieskan kaupunki, pj.)

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo. 9:05. Pidettiin lyhyt esittelykierrros.
2. Risto Bergbacka Vesikolmio Oy:stä toivotti kokousväen tervetulleeksi Kalajoen keskusjätevedenpuhdistamolle. Risto esitteli yhtiön toimintaa, keskuspuhdistamon ja Kalajoen siirtoviemärin rakennushankkeiden vaiheita sekä puhdistamon puhdistusprosessin toimintaa (liite 1). Vesikolmio Oy puhdistaa nykyisin noin 22 600 Kalajokilaakson asukkaan jätevedet. Keskuspuhdistamon rakentaminen on kaksivaiheinen, joista ensimmäinen vaihe on valmistunut ja puhdistamo on otettu käyttöön alkuvuodesta. Toisen vaiheen rakentamisen jälkeen puhdistamon kapasiteetti riittää myös yläjuoksulta johdettavien jätevesien käsittelyyn, kun Kalajokilaakson siirtoviemärin Nivalan ja Ylivieskan välinen osa rakentuu (arviolta v. 2021–2022).

Keskustelussa todettiin, että alueen asukkaista noin 40 % on Vesikolmio Oy:n jätevedenpuhdistuksen piirissä. Haja-asutusalueiden asukkaiden liittyminen viemäriverkkoon on hidasta, moni hakee viiden vuoden lykkäystä. Viemäriiliittymä on kuitenkin vaihtoehtoisin jätevedenpuhdistusmenetelmiin verrattuna kohtuuhintainen ja huoleton.

Kysyttäessä mitä tapahtuisi, jos puhdistamon purkupuutki tukkeutuisi, Risto vastasi, että tukkeutuminen on epätodennäköistä, koska vesimäärä on iso ja vesi on puhdistettua. Jos putki kuitenkin esimerkiksi rikkoutuisi, voitaisiin jätevettä tarvittaessa varastoida tasausaltaisiin.

Kysyttäessä puhdistamon typenpoistovelvoitteesta Risto totesi, että veden alhaisen lämpötilan vuoksi typen poisto on katsottu tällä hetkellä kohtuuttoman vaikeaksi eikä poistovelvoitetta siksi ole.

3. Ari Huhtala ja Hanna Arola Suomen vesiensuojeluyhdistysten liitosta esittelivät hiljattain alkanutta VESY-Suomi-hanketta (liite 2). Hankkeen tavoitteena on tehdä vesiensuojeluyhdistysten toimintaa tunnetuksi ja kehittää yhdistysten verkostoa valtakunnallisesti. Hankkeessa keskitytään alueellisiin vesiensuojeluyhdistyksiin eikä niinkään paikallisiin järvi-kohtaisiin yhdistyksiin. Hankkeessa selvitetään myös mahdollisuus perustaa uusi alueyhdistys esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan alueelle tai laajentaa nykyisiä alueyhdistyksiä niiden reuna-alueilla. Hanke alkaa Keski-Suomesta päin ja

pohjoisessa vierailaan myös, jos toimintaa syntyy. Yksi hankkeen haasteista on, että alueellisia vesiensuojeluyhdistyksiä ei oikein tunneta alan ulkopuolella, ja tätä tilannetta halutaan parantaa.

Heli Jutila Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry:stä esitteli johtamansa yhdistyksen toimintaa (liite 3). PVY ry on mukana alueellisten vesiensuojeluyhdistysten verkostossa ja Suomen vesiensuojeluyhdistysten liitossa. Sen toiminta alueena on kolme pohjalaismaakuntaa (Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa). Yhdistys olisi valmis laajentamaan toiminta-alueen pohjoiseen Kalajo-kilaaksoon.

Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry:n toimintaperiaatteena on, että alueen kunnat ovat mukana toiminnassa asukasluvuun perustuvalla jäsenmaksulla. Jäseninä on nykyisin 22 kuntaa ja 16 teollisuuslaitosta. Lisäksi yhdistys hallinnoi jokirahastoja, joihin kunnat maksavat sovitun summan vuosittain ja varoja käytetään mm. hanketoimintaan. Kunta voi olla mukana rahastossa, vaikka ei olisi yhdistyksen jäsen. Alueen jokilaaksoissa toimivat jokineuvottelukunnat ovat sen sijaan Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vetämiä. Yhdistyksen toimintaan kuuluu mm. tarkkailuohjelmien laatimista, selvityksiä ja tutkimuksia, tiedotusta sekä hanketoimintaa. Jäsenille tilaustyöt tehdään edullisempaan hintaan omakustanneperiaatteella.

Keskustelussa todettiin, että Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry on haluttu säilyttää ”näppäränä” yhdistystoimijana, eikä sitä ole yhtiötetty kuten monet sellaiset yhdistykset, joilla on laboratorio-toimintaa. Keskusteltiin myös Oulun läänin vesiensuojeluyhdistyksestä, jonka toiminta hiipui jo vuosia sitten, ja keskeisenä syynä pidettiin Oulun kaupungin vetäytymistä yhdistyksen toiminnasta.

4. Riina Rahkila ProAgria Oulu ry:stä esitteli Verkostoilla tehoa vesienhoitoon -hanketta ja toimintamallia (liite 4). Verkostohankkeen lähtökohtana on hyvän olemassa olevan tutkimustiedon sekä kokemusten hyödyntäminen ja jakaminen. Lisäksi suunnitellaan ja toteutetaan yhteisiä sektorirajat ylittäviä hankkeita. Hankkeessa on mukana osatoteuttajana Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry, jonka toiminta-alueella on myös ollut aikaisempi verkostohanke. VYYHTI- ja VYYHTI II -hankkeissa rakennetun toimintamallin soveltamista muualla Suomessa selvitetään samoin kuin verkoston ”pysyvän kodin” ja rahoituksen turvaamista. VYYHTI-verkoston ydinryhmän (ks. liite 4) allekirjoittama kumppanuusasiakirja osoittaa toimijoiden sitoutumista yhteistyöskentelyyn, joka tuottaa uusia hankkeita ja tuloksia.

Uudessa verkostohankkeessa aktivoidaan erityisesti kuntia mukaan toimintaan. Kalajoen vesienhoitoryhmä sekä Ylivieskan kaupunki ovatkin hankkeessa mukana yhteistyökumppaneina. Lisäksi aktivoidaan nuoria mukaan vesien kunnostustoimintaan. Yhteistyötä tarjotaan vesistöaluekohtaisille toimijoille (esimerkiksi Kalajoki, Iijoki). Hankkeessa kehitetään myös edelleen [vesistökuunnostajan karttapalvelua](#), joka on kaikkien kunnostajien yhteinen työkalu.

Keskustelussa tuotiin esiin maakuntauudistuksen kaatuminen, sillä edellisessä hankkeessa tehtiin työtä sen eteen, että uusi maakunta olisi vesistökuunnostajien verkoston kotiorganisaatio. Kotipaikan löytäminen verkostolle on Riinan mukaan edelleen ehdoton pyrkimys. Todettiin, että Kalajoen vesistöalueen kuntien on mahdollista liittyä Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry:n jäseniksi, mutta Kalajoen vesienhoitoryhmä jatkaa tuki edelleen osana Pohjois-Pohjanmaan maakunnan vesistökuunnostajien verkostoa.

5. Jermi Tertsunen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta kertoi ajankohtaisista rahoitusmahdollisuuksista vesienhoitoon ja kunnostuksiin. Luvassa on isoja panostuksia ja kohdennettuja rahoitusohjelmia. Vesiensuojelun tehostamisohjelmaan on suunniteltu rahoitusta 2,5 miljoonaa euroa, josta 1,5 miljoonaa euroa on hyväksytty vuosille 2019–2021. Rahoitus on vielä osin jäsentelemättä, mutta jo nyt tiedetään, että kolmen tyyppisiä hankkeita tullaan rahoittamaan seuraavasti. 1) Maatalouden vesiensuojelu, joka sisältää mm. kipsin levityshankkeita savimaille, T&K-hankkeita sekä rakennekalkituksia. 2) Kaupunkivesien laadunhallinta ja haitallisten aineiden vähentäminen, joka

sisältää lähinnä kunnille ja kaupungeille suunnattua rahoitusta hulevesien hallintaan ym. 3) Vesienhoito- ja kunnostushankkeet, mukaan lukien verkostoitumishankkeet, joissa painotettavia teemoja ovat hallituksen kärkihankkeiden tulosten hyödyntäminen ja seurannan esiin tuominen. Hankkeiden tulee olla vesienhoidon toimenpideohjelman mukaisia eli niille on tunnistettu tarve alueellisten vesienhoidon tavoitteiden edistämiseksi. Kunnostushankkeiden haku oli auki 10.5. 2019 asti. Uusi kuulutus hankerahoituksista julkaistaan syksyllä. Sen tunnistaa [vesiensuojelun tehostamisohjelma](#) -nimestä.

6. Tapio Koistinaho totesi, että Kalajoen yhteistarkkailuohjelma on hyväksytty ja kilpailutuksen jälkeen tarkkailua toteuttavaksi konsultiksi on valittu Eurofins Ahma Oy. Yhteistarkkailuohjelma toimitetaan ryhmälle tiedoksi pöytäkirjan mukana.
7. Toimintasuunnitelmaan lisätään vesienhoitoryhmän yhteistyösopimuksen päivittäminen. Muilta osin jatketaan entiseen malliin vuonna 2019. Listaus käynnissä olevista hankkeista toimitetaan pöytäkirjan mukana kokousedustajille.
8. Muina asioina todettiin, että www.meidankalajoki.fi -sivusto on uudistumassa ja uusi päivitetty versio julkaistaan lähiaikoina. Lisäksi Suomen ympäristökeskus, Ilmatieteen laitos ja Tulvakeskus ovat perustaneet uuden kattavan sivuston www.vesi.fi, joka tarjoaa tietoa mm. ajankohtaisesta vesitilanteesta ja tulvista. Kehitysvaiheessa sivustosta voi antaa palautetta vastaamalla kyselyyn.
9. Seuraava kokous pidetään syys-lokakuussa. Paikkaa sovitellaan retkikohteiden mukaan, sillä esim. Haapajärvellä saattaa käynnistyä Lohijoen kunnostus ja Ylivieskassa Viivytys-hankkeen kohteita.
10. Kokous päättyi 11:02.

Kokouksen jälkeen tutustuttiin Kalajoen keskusjätevedenpuhdistamon toimintaan.

Kokousten muistiot ja muut materiaalit nähtävillä osoitteessa:
www.meidankalajoki.fi > Vesienhoitoryhmä

Ylivieskassa 24.5.2019,

Laura Liuska
puh. 044 4294 235,
laura.liuska@ylivieska.fi